

Toelichting ontwerp Islamitisch Centrum Zoetermeer

Hieronder leest u een toelichting op het ontwerp van het team van Dutch Architect voor het nieuwe gebouw voor het Islamitisch Centrum Zoetermeer (ICZ) aan de Olof Palmelaan in Zoetermeer.

De jami'

In de architectuurtraditie van moskeeën zijn er sinds oudsher twee moskee-typologieën te onderscheiden: de *masjid* en de *jami'*. Het woord *masjid* komt van de Arabische wortel *sajada*, dat 'neerknielen' betekent en verwijst naar de plek waar het dagelijkse gebed van moslims plaatsvindt. Dit type moskee kenmerkt zich dan ook door een enkelzijdig gebruik van het gebouw voor het dagelijks gebed, voor rust en bezinning of studie. Het gebouw bestaat daardoor enkel uit een grote gebedsruimte met de daarbij behorende wassingsruimte.

De *jami'* daarentegen kent een veel breder gebruik. Het woord *jami'* komt van de Arabische wortel *jama'a*, dat vertaald kan worden als 'samenbrengen' of 'verenigen'. Ook het woord *jumu'a*, 'vrijdag', kunnen we terugleiden tot dezelfde wortel. De *jami'* is zo te begrijpen als de moskee waarin de moslimgemeenschap samenkomt voor het gezamenlijke vrijdaggebed, feestgebeden en voor nevenactiviteiten. Traditioneel is de *jami'* de belangrijkste moskee van een stad of dorp en historisch gezien vormde deze een centrum met zeer uiteenlopende maatschappelijke functies.

Open visie

Om recht te doen aan de visie van het bestuur van ICZ hebben wij ons ontwerp gebaseerd op het traditionele concept van de *jami'*. Een openbaar gebouw dat toegankelijk is voor de samenleving, transparant in zijn gebruik en vooruitstrevend in zijn activiteiten. Kortom, een plaats van ontmoeting en ontwikkeling. Het gebouw bergt naast de gebedsruimte diverse ruimtes geschikt voor educatie, cultuur en andersoortige maatschappelijke doeleinden.

Creatief gebruik

Als moskee dient het gebouw hoofdzakelijk voor gezamenlijk gebed. De gebedsruimte heeft een centrale plaats in het gebouw. Bij elke gebedsruimte horen ruimtes voor de rituele wassing die voorafgaand aan het gebed plaatsvindt. Een deel van het gebouw is gereserveerd voor educatief gebruik. Tevens zijn er multifunctionele ruimtes die zich lenen voor workshops of getransformeerd kunnen worden tot diner- en/of ruimtes voor speciale gelegenheden. Zo hebben wij getracht de creativiteit van de moslimgemeenschap in Zoetermeer letterlijk en figuurlijk de ruimte te geven.

Gedurfde uitstraling

Historisch gezien is de *jami'* altijd een ankerpunt geweest voor haar omgeving. Dat komt niet alleen door de vaak grote omvang en de uiteenlopende functies van het gebouw, maar ook door de opvallende hoge en versierde minaretten. De minaret heeft door de geschiedenis heen de oorspronkelijke functie verloren en is daardoor steeds meer een symbolische rol gaan vervullen. De oproep tot het gebed werd verricht vanuit de top van de minaret om een groot publiek te bereiken. Moderne versterkte speakers hebben vervolgens beklimming van de minaret overbodig gemaakt. De minaret heeft zich door de eeuwen heen echter zo sterk vereenzelvigd met de moskee dat deze in moslimlanden nauwelijks is weg te denken. Ook in Nederland komt het nog veel voor dat een moskee met minaret wordt gebouwd om het islamitische karakter te duiden. Omdat wij vinden dat de minaret niet alleen een heel islamitisch karakter maar vooral ook een heel Oosterse sfeer creëert, hebben we voor ons gebouw gekozen de herkenbaarheid als moskee te zoeken in een wijze die meer aansluit bij haar Nederlandse context.

Als we inzoomen op het gebouw zien we zware stenen wanden die massief uit de grond lijken te rijzen. Deze creëren een monumentale sfeer die symbool staat voor dat traditionele ankerpunt. De hoogteverschillen in de wanden creëren tegelijk een dynamiek, een grijpen naar de hemel zoals de moslim in gebed de verbinding zoekt met het Hogere. Als we een stap terugnemen, zien we dat de basis tussen en boven de wanden volledig met glas ingevuld is. Daar waar de massiviteit zorgt voor een gevoel van bescherming en geborgenheid, benadrukken de glazen stroken het openbare en toegankelijke karakter van het gebouw. Middels een geometrisch patroon in het glas wordt een verwijzing gedaan naar de rijke geometrische versieringen die in oude klassieke islamitische gebedshuizen te vinden zijn, en daarmee bijdragen aan de herkenbaarheid van het gebouw als islamitisch gebedshuis. De groene kleur staat voor duurzaamheid, want dit gebouw is gemaakt voor een mooie duurzame toekomst!

Dutch Architect, 12 april 2018